

CERTIFICATUL DE SITUAȚIE DE URGENȚĂ

PANDEMIA COVID-19

APRILIE 2020

1.1

Aspecte introductive

Certificatul de situație de urgență ("CSU") este un instrument juridic nou introdus în peisajul legislativ românesc în contextul extraordinar al pandemiei COVID-19 și a stării de urgență care a fost declarată prin Decretul Prezidențial nr. 195/16 martie 2020.

Anticipat prin Decretul Președintelui, CSU a fost reglementat de mai multe acte legislative,¹ ale căror prevederi nu sunt încă pe deplin corelate și care evoluează constant, așteptându-se o cristalizare a cadrului legislativ în următoarea perioadă.

CSU este un concept inedit în România, rezultat din necesitatea de a avea un instrument simplu și

eficient pentru preservarea lichidităților deținătorilor acestuia și pentru filtrarea rapidă a potențialilor beneficiari ai unor scheme de beneficii. Cu toate acestea, un dezavantaj evident al conceperii unui astfel de instrument într-o perioadă scurtă de timp, sub presiune constantă, nu numai din perspectiva timpului, dar și la nivel social și economic, este că regimul juridic al produsului rezultat este neclar. Însă, astfel cum se întâmplă în cazul tuturor conceptelor/ instrumentelor juridice noi, doctrina și practica judiciară vor clarifica probabil cel puțin o parte dintre ambiguități.

¹ CSU este reglementat de mai multe acte normative, respectiv:

- Ordinul nr. 791/25 martie 2020 emis de Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri („MEEMA”) privind procedura pentru emiterea CSU („Ordinul nr. 791/2020”), astfel cum a fost modificat ulterior prin Ordinul nr. 822/2020;
- articolul X din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 29/2020 privind unele măsuri economice și fiscal-bugetare („OUG nr. 29/2020”);
- articolul X din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 30/2020 pentru stabilirea unor măsuri în domeniul protecției sociale și

asistenței sociale în contextul pandemiei Covid-19 (astfel cum a fost modificată ulterior prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 32/2020);

- articolul 3 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 33/2020 privind unele măsuri fiscale și modificarea unor acte normative;
- articolul 6 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 37/2020 privind acordarea unor facilități pentru creditele acordate de instituții de credit și instituții financiare nebankare anumitor categorii de debitori („OUG nr. 37/2020”).

1.2

Principalele caracteristici

Ce este CSU?

CSU este:

- Un instrument temporar și extraordinar, care poate fi solicitat și emis numai pe durata stării de urgență;
- Un instrument rapid și accesibil, CSU fiind emis în mod automat, în baza unei cereri standard depuse electronic pe o platformă desemnată, fără plata vreunui cost;
- O condiție prealabilă impusă de lege pentru a beneficia de aplicarea unor prevederi legale specifice, adoptate în contextul pandemiei COVID-19;
- Destinat să permită accesul controlat la anumite beneficii și măsuri care să-i ajute pe operatorii economici afectați de pandemia COVID-19;
- Un mijloc de probă pentru impactul pandemiei COVID-19 asupra activității comerciale a deținătorului acestuia;
- Un element declanșator al unei prezumții relative de forță majoră în beneficiul deținătorului acestuia;
- Complementar altor instrumente juridice (spre exemplu, certificatul de forță majoră).

CSU nu este:

- Un aviz de forță majoră ("AFM") eliberat de Camera de Comerț și Industrie potrivit Legii nr. 335/2007.

Similar AFM, CSU certifică faptul că activitatea deținătorului său a fost afectată de un caz de forță majoră, însă printr-o procedură rapidă și care nu presupune niciun cost. Cu toate acestea, CSU este diferit de AFM:

- în ceea ce privește beneficiarii săi – CSU poate fi solicitat de o categorie limitată de entități, în timp ce AFM poate fi solicitat de către orice entitate interesată;
- în ceea ce privește modul în care este emis – CSU este emis electronic, fără a se verifica nici dacă solicitantul este sau nu eligibil să solicite CSU, nici îndeplinirea condițiilor prealabile; AFM nu este eliberat în mod automat, ci numai după o verificare amănunțită a documentelor justificative depuse în acest scop;
- cu privire la ariile acoperite de acesta – CSU certifică, în general, că activitatea deținătorului acestuia a fost afectată de pandemia COVID-19 și de deciziile/acțiunile/măsurile

Există condiții prealabile pentru obținerea CSU?

impuse de autoritățile publice pentru limitarea răspândirii virusului, în timp ce AFM certifică faptul că îndeplinirea obligațiilor deținătorului său în baza unei relații contractuale specifice a fost afectată de un caz de forță majoră;

- referitor la drepturile conferite deținătorului său – CSU permite deținătorului său să aibă acces în primul rând la anumite măsuri și beneficii reglementate de acte normative speciale (spre exemplu, amânarea plăților datorate în temeiul contractelor de utilități și a contractelor de închiriere în curs potrivit OUG nr. 29/2020); AFM permite deținătorului său să apeleze la remediile generale prevăzute de contract și de lege în caz de forță majoră (exonerarea de răspundere, suspendare/ încetare);
- în legătură cu valoarea sa probatorie – CSU are probabil o valoare probatorie mai redusă decât AFM, având în vedere că acesta este emis numai în baza declarației pe propria răspundere a solicitantului (fără o verificare pe fond).

Este posibilă – și, în anumite situații, este chiar recomandabilă – solicitarea ambelor certificate. CSU poate reprezenta un document justificativ, împreună cu alte documente, pentru emiterea AFM.

DA, există. Solicitantul trebuie să se fi confruntat cu cel puțin una dintre următoarele consecințe în momentul solicitării CSU.

- întreruperea (totală sau parțială) a activității, în urma efectelor deciziilor emise de autoritățile publice, potrivit legii, pe durata stării de urgență.²

Spre exemplu, operatorii economici ale căror activități comerciale au fost întrerupte ca urmare a deciziilor emise de autoritățile publice sunt:

- operatorii economici care își desfășoară activitatea în următoarele domenii economice: activități culturale, științifice, artistice, religioase, sportive, divertisment, jocuri de noroc, îngrijire personală și activități spa (inclusiv cinematografe, teatre, săli de sport);
- operatorii economici care își desfășoară activitățile de vânzare cu amănuntul de produse și servicii în centrele comerciale (cum ar fi mall-urile) unde mai mulți operatori își desfășoară activitățile comerciale, cu excepția anumitor operatori economici;³

² Aceste decizii au fost adoptate, de exemplu, prin ordonanțele militare: Nr. 1/17 martie 2020; Nr. 2/21 martie 2020; Nr. 3/24 martie 2020, Nr. 4/29 martie 2020; Nr. 5/30 martie 2020; Nr. 6/30 martie 2020, Nr. 7/4 aprilie 2020.

³ Potrivit Ordonanței Militare nr. 2/2020, astfel cum a fost ulterior modificată de Ordonanța Militară nr. 3/2020, următoarele activități desfășurate în centre comerciale/mall-uri sunt permise: vânzarea produselor alimentare, veterinare sau farmaceutice, precum și serviciile de curățătorie; vânzarea produselor electronice și electrocasnice de către operatorii economici care asigură livrarea la domiciliul/sediul cumpărătorului; vânzarea produselor și serviciilor de optică medicală.

- operatorii economici care operează restaurante, hoteluri, cafenele sau alte unități publice care furnizează servicii și consum la fața locului de produse alimentare și băuturi alcoolice/nonalcoolice;⁴
- operatorii economici care își desfășoară activitățile în cabinete/clinici stomatologice.

Rămâne de văzut dacă situațiile de întrerupere a activității vor fi limitate la acelea impuse prin deciziile autorităților (așa cum ar sugera o interpretare rigidă a textului) sau dacă situațiile pot include întreruperile indirecte, ca urmare a acțiunilor/măsurilor adoptate de autoritățile publice în contextul pandemiei COVID-19. Dintr-o interpretare pusă la dispoziție de Ministerul Economiei pe platforma sa (în secțiunea Q&A)⁵, ar rezulta ca va fi adoptată o abordare mai flexibilă⁶, însă fără o clarificare prevăzută de un act legislativ, limitele exacte sunt deocamdată neclare.

Chiar dacă legea nu conține prevederi în acest sens, interpretarea/clarificarea venită de la autorități⁷ sugerează că CSU poate fi totuși solicitat chiar dacă pandemia a afectat numai activitățile secundare ale solicitantului (nu obiectul său principal de activitate).

- Diminuarea veniturilor sau diminuarea încasărilor cu minim 25% în martie 2020 față de media înregistrată în lunile ianuarie și februarie 2020.

Nu este clar dacă scăderea veniturilor/încasărilor trebuie să fie cauzată de o decizie a autorităților publice sau poate fi determinată și de orice acțiuni/măsuri luate de autoritățile publice în contextul pandemiei COVID-19. Se poate susține în mod rezonabil că a doua interpretare este cea corectă.

Solicitantul trebuie să certifice printr-o declarație pe propria răspundere că respectiva condiție prealabilă (întreruperea activității sau diminuarea semnificativă a veniturilor/încasărilor) este adevărată, exactă și completă.

⁴ Prin excepție, vânzarea acestor produse este permisă în sisteme care nu presupun rămânerea clienților în spațiile destinate acestui scop (precum cele de tip „drive-in”, „room-service” sau livrare la client), potrivit prevederilor Ordonanței Militare nr. 2/2020.

⁵ Ministerul Economiei a publicat pe site-ul său o secțiune Q&A cu privire la CSU, disponibilă la <http://www.economie.gov.ro/q-a-obtinerea-certificatului-de-situatie-de-urgenta?fbclid=IwAR0W9cJmgn2JsVUX4EOpA2e0ezk2bkuizG9CEPF1JYB7a1FuH8uHMo7bLFA>.

⁶ O abordare mai flexibilă rezultă și din modificarea articolului 2 din Ordinul nr. 791/2020 prin Ordinul nr. 822/2020. În timp ce versiunea inițială a prevederilor legale se referă la o relație directă „cauză-efect” între „decizii” și „întreruperea activității” (respectiv, „întreruperea totală sau parțială ca urmare a **deciziilor** emise de autoritățile publice competente”), versiunea modificată vorbește de o relație mediată între „efectele deciziei” și „întreruperea activității” (și anume „întreruperea totală sau parțială, ca urmare a **efectelor deciziilor** emise de autoritățile publice competente”) (subl. n.).

⁷ A se vedea nota de subsol 5.

La ce folosește?

Trebuie menționat că orice declarație falsă sau inexactă poate atrage răspunderea civilă, contravențională sau chiar penală a solicitantului (potrivit articolului 326 din Codul Penal român).

Având în vedere severitatea sancțiunilor, solicitantul trebuie să facă o analiză amănunțită a îndeplinirii condițiilor prelabile (înainte de depunerea cererii pentru CSU), preferabil prin consultarea unui specialist în domeniu și validarea scenariului potrivit cu autoritățile competente dacă este necesar.

În prezent, scopul utilizării CSU, astfel cum este prevăzut în mod expres de legislația în materie, este:⁸

- pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM), de a beneficia de o amânare a plăților datorate în temeiul contractelor de utilități și a contractelor de închiriere cu privire la sediul social/sedii secundare, încheiate înainte de declararea stării de urgență, potrivit condițiilor prevăzute la articolul X paragraful (1) din OUG nr. 29/2020;⁹
- pentru IMM-uri, de a beneficia de prezumția de forță majoră cu privire la contractele în curs (alte decât contractele de utilități și contractele de închiriere cu privire la sediul social/sediile secundare), încheiate înainte de declararea stării de urgență, potrivit condițiilor prevăzute la articolul X paragraful (3) din OUG nr. 29/2020;

IMM-urile – deținătoare ale unui CSU – pot solicita (dacă contractul nu prevede altfel) exonerarea de răspundere și/sau, după cum este aplicabil, eliberarea de obligațiile prevăzute în respectivele contracte, dacă au fost afectate de o măsură luată de autoritățile publice ca răspuns la pandemia COVID-19. Practic, se consideră că IMM-urile afectate trebuie să fi îndeplinit sarcina probei cu privire la impactul cazului de forță majoră prin prezentarea CSU, cu excepția dispozițiilor contrare prevăzute în contract. Prezumția de forță majoră este doar relativă și poate fi răsturnată de către cealaltă parte, demonstrând că circumstanțele pandemiei COVID-19 nu au

⁸ Inițial, CSU a fost destinat și utilizării de către angajatori pentru a solicita subvențiile pentru salarii acordate de Guvernul României în contextul pandemiei COVID-19 în vederea susținerii angajatorilor afectați de COVID-19. Potrivit ultimelor evoluții, CSU nu mai poate fi solicitat în acest scop, o declarație standard a solicitantului fiind suficientă pentru aceasta.

⁹ Este discutabil dacă alte entități (precum anumite profesii, cabinete medicale sau cluburi/federații sportive care îndeplinesc anumite criterii) au nevoie de CSU pentru a accesa amânarea plății reglementată, ca o facilitare prevăzută de lege, prin articolul X paragrafele (5), (9) și (10) din OUG nr. 29/2020. Potrivit unor acte normative adoptate foarte recent (precum HG nr. 281/2020 pentru aprobarea criteriilor de stabilire a beneficiarilor prevăzuți la art. X alin. (5)), se pare că acestea nu ar avea nevoie de CSU pentru a beneficia de respectiva facilitare legală, iar că o simplă declarație pe propria răspundere ar fi suficientă în acest scop.

Există mai multe tipuri de CSU?

împiedicat de fapt partea solicitantă să-si îndeplinească obligațiile specifice prevăzute în contract.

- pentru debitorii care au încheiat un contract de credit/leasing,¹⁰ de a beneficia, la cerere, de suspendarea plății ratelor, a dobânzilor și a comisioanelor aferente respectivelor contracte, pentru o perioadă de maximum 9 (nouă) luni, dar nu mai târziu de 31 decembrie 2020, potrivit condițiilor prevăzute la articolul 6 din OUG nr. 37/2020;
- de a beneficia de alte măsuri/facilități specifice, în măsura în care acestea sunt/vor fi reglementate în mod expres.

Posibilitatea de a utiliza CSU în alte scopuri decât cele prevăzute în mod expres rămâne să fie clarificată ulterior.¹¹

Odată obținut, nu există niciun impediment de a utiliza același CSU în scopuri multiple (de exemplu, de a amâna plățile datorate în temeiul contractelor de închiriere în vigoare cu privire la sediul principal și de a beneficia de prezumția de forță majoră în baza unui contract de lohn/producție), în măsura în care utilizarea acestuia este în conformitate cu prevederile legale.

DA, există două tipuri de CSU, respectiv:

- **CSU albastru** (Tip 1) – pentru solicitanții a căror activitate comercială a fost întreruptă (parțial sau total), ca urmare a efectelor deciziilor¹² emise de autoritățile publice în perioada stării de urgență; și
- **CSU galben** (Tip 2) – pentru solicitanții care au înregistrat o diminuare a veniturilor sau a încasărilor cu minim 25% în luna martie 2020 în comparație cu media lunilor ianuarie și februarie 2020.

Tipul de CSU nu depinde de scopul utilizării CSU. Cu toate acestea, pentru a avea acces la un anumit beneficiu, este necesară furnizarea unui tip specific de CSU:

- În anumite cazuri, actele legislative relevante prevăd în mod specific că oricare tip de CSU este suficient pentru ca un operator să aibă acces la o anumită măsură legală (de exemplu, suspendarea plății ratelor, a dobânzilor și a comisioanelor

¹⁰ Sunt discuții în prezent privind aplicarea măsurii suspendării plăților datorate în baza unui contract de leasing. Legislația secundară (HG nr. 270/2020 pentru aplicarea OUG nr. 37/2020) se referă doar la contracte de credit.

¹¹ De exemplu, este discutabil dacă CSU poate fi utilizat pentru a renegocia termenii contractuali și a-i adapta, în special la inițiativa părții care se confruntă cu imposibilitatea de a respecta o obligație de plată, pentru care forța majoră nu este aplicabilă.

¹² Aceste decizii au fost adoptate, de exemplu, prin ordonanțele militare: Nr. 1/17 martie 2020; Nr. 2/21 martie 2020; Nr. 3/24 martie 2020, Nr. 4/29 martie 2020; Nr. 5/30 martie 2020; Nr. 6/30 martie 2020, Nr. 7/4 aprilie 2020.

Câte CSU pot fi solicitate?

aferente potrivit OUG nr. 37/2020 poate fi obținută fie în baza unui CSU albastru, fie în baza unui CSU galben).

- În alte cazuri, actele legislative relevante nu impun în mod expres un anumit tip de CSU. Într-un astfel de caz, tipul de CSU efectiv solicitat urmează a fi stabilit în funcție de alte condiții prevăzute de actul normativ (de exemplu, OUG nr. 29/2020, articolul X paragraful (1) prevede că amânarea plății în temeiul contractelor de utilități și al contractelor de închiriere cu privire la sediul principal/sediile secundare este aplicabilă *în cazul întreruperii activității cauzate de deciziile emise de autoritățile publice*, ceea ce denotă faptul că este necesar un CSU albastru).

Chiar dacă solicitantul este eligibil pentru ambele tipuri de CSU, acesta poate solicita și obține numai unul singur (fie CSU albastru, fie CSU galben) pe durata stării de urgență.

1.3

Procedura

Cine emite CSU?

CSU este emis de Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri.

Cine îl poate solicita?

Numerai anumite categorii specifice de persoane pot solicita CSU.

În primul rând, solicitantul trebuie să fie un operator economic a cărui activitate este afectată în contextul SARS-CoV-2.

În al doilea rând, solicitantul trebuie să fie o persoană îndrituită legal potrivit actelor normative specifice care reglementează măsurile acordate în contextul stării de urgență (precum OUG nr. 29/2020, OUG nr. 37/2020). De exemplu:

- întreprinderi mici și mijlocii (IMM), astfel cum sunt acestea definite potrivit Legii nr. 364/2004;
- anumite profesii – notari publici, avocați, executori judecătorești¹³ (inclusiv cele care prestează servicii de interes public);
- cabinetele medicilor de familie și cabinetele stomatologice al căror personal nu depășește 20 persoane;¹⁴
- cluburile sportive și federațiile naționale sportive care dețin un certificat de identitate sportivă;¹⁵

^{13, 14, 15} A se vedea nota de subsol 9.

Cum se depune cererea pentru obținerea CSU?

- persoane fizice autorizate - PFA, întreprinderi individuale și întreprinderi familiale, astfel cum sunt acestea definite în OUG nr. 44/2008;¹⁶
- alte profesii exercitate în baza unor prevederi legale de reglementare specială;¹⁷
- alte entități (inclusiv societățile mari) prevăzute expres ca eligibile în actele normative relevante.

Persoanele fizice nu se califică și nu pot solicita CSU.

În plus, în funcție de scopul prevăzut pentru utilizarea CSU, respectivul subiect trebuie să respecte criteriile specifice de eligibilitate.

Cererea de obținere a CSU poate fi depusă exclusiv în format electronic, prin intermediul platformei (<http://prevenire.gov.ro/>). Platforma a devenit operațională în data de 6 aprilie 2020.

Cererea pentru obținerea CSU se întocmește în baza a două documente, respectiv: (i) cererea standard și (ii) declarația pe propria răspundere standard, care urmează să fie:

- completate cu informațiile necesare, semnate electronic de reprezentantul legal al solicitantului și depuse pe platforma respectivă; sau
- completate cu informațiile necesare și semnate în mod valabil (prin semnătură olografă) de reprezentantul legal al solicitantului și înmânate unui împuternicit (deținătorul semnăturii electronice) pentru a fi semnate electronic și încărcate pe respectiva platformă.

Conform clarificărilor furnizate de autorități,¹⁸ chiar și atunci când se solicită un CSU albastru, datele referitoare la venit și la încasări trebuie completate în continuare, în scopuri statistice.

Absența semnăturii și a ștampilei nu afectează valabilitatea CSU, care pot fi verificate pe platforma online <http://prevenire.gov.ro/> în baza numărului și a seriei înscrise pe acesta.

Procesarea cererii și eliberarea CSU sunt gratuite.

Deși legea nu prevede îndrumări în acest sens, în cazul în care a fost obținut un certificat greșit (CSU galben în locul celui albastru sau viceversa), autoritățile îi sfătuiesc pe solicitanți să descrie situația la următoarea adresă de email: info.csu@imm.gov.ro.

¹⁶ Rezultă (din HG nr. 270/2020 de aplicare a OUG nr. 37/2020) că aceste entități nu sunt, totuși, obligate să obțină în prealabil un CSU pentru a beneficia de respectiva facilitate legală prevăzută de OUG no. 37/2020).

¹⁷ A se vedea nota de subsol 16.

¹⁸ A se vedea nota de subsol 5.

Este necesară depunerea de documente justificative?

Nu există documente specifice (altele decât declarația de propria răspundere) cerute în mod expres pentru a fi depuse, în sprijinul cererii de obținere a CSU.

Cu toate acestea, cererea de obținere a CSU trebuie să aibă la bază o documentație justificativă, care trebuie prezentată autorităților în cazul unei inspecții sau a unui control. Documentele justificative pe care fiecare solicitant trebuie să le aibă în vedere includ:

- bilanț contabil autorizat pentru luna relevantă când veniturile/încasările au scăzut cu cel puțin 25% (pentru martie 2020), precum și bilanțul contabil autorizat pentru lunile de referință din ianuarie și februarie;
- documentele care atestă întreruperea activității (decizii ale societății pentru întreruperea activității);
- documentația contractuală relevantă, facturi și extrase bancare;
- corespondența comercială relevantă cu partenerul (partenerii) contractual(i) sau cu autoritatea publică (cu privire la „întreruperea” lanțului de aprovizionare sau la circumstanțele în care activitatea a fost afectată de acțiunile/măsurile/deciziile luate de autoritățile publice);
- deciziile emise de autoritățile publice și acțiunile/măsurile luate în contextul pandemiei, care au afectat activitatea.

Cât durează?

CSU va fi emis în formă electronică/online, imediat după validarea cererii.

Care este termenul pentru depunerea cererii?

CSU poate fi solicitat și emis exclusiv pe perioada în care starea de urgență rămâne în vigoare în România. Durata actuală a stării de urgență expiră la data de 16 aprilie 2020, dar Președintele a anunțat public că o va prelungi pentru încă o lună.

Cât va rămâne valabil CSU?

Ordinul nr. 791/2020 nu conține nicio prevedere cu privire la perioada de valabilitate a CSU.¹⁹

Având în vedere că reprezintă un „eveniment declanșator” pentru obținerea beneficiilor specifice prevăzute de legislația relevantă, rezultă că CSU trebuie utilizat de deținătorul său în mod rapid, exclusiv pe durata stării de urgență.

¹⁹ Inițial, proiectul de lege prevedea că CSU poate fi eliberat numai pe durata stării de urgență și că va fi valabil și ulterior, până la data de 31 decembrie 2020.

CONTACTS

PNSA COVID-19 LEGAL RESPONSE TEAM

Raluca Petrescu

Partner

raluca.petrescu@pnsa.ro

Mihaela Ion

Partner

mihaela.ion@pnsa.ro

www.pnsa.ro